

Меньше государства в экономике: перезапускаем массовую приватизацию

По какому принципу будет проходить приватизация и какие объекты останутся в собственности государства? (укр)

2022-08-30

ЮЛИЯ СВИРИДЕНКО

первый вице-премьер-министр – министр экономики

У попередній [колонці "Яку економіку ми будемо?"](#) я виклала підходи, що застосовує наша команда для **економічної політики**, яку *проводить Уряд*.

Наше бачення викликало хвилю публікацій, в яких автори висловлювали свої думки щодо економічного розвитку.

Це чудово, оскільки тема зростання ВВП нарешті стала важливим предметом обговорення в порядку денному. Але залишимо теоретичну полеміку для науковців.

Переходимо до практики. Восьмий крок анонсованої нами програми – **подальше Зменшення держави в економіці через масову приватизацію**.

На цьому тижні ми здійснили справжній прорив у цьому напрямку: парламент у другому читанні ухвалив законопроект про швидку приватизацію, яким значно прискорив процедури і зняв численні обмеження, що роками унеможливлювали продаж державних активів.

Крім того, Уряд передав одразу 420 підприємств на приватизацію та ліквідацію. І далі буде ще більше.

1. Прискорена приватизація стає можливою

Верховна Рада ухвалила законопроект №7451, який розблоковує "малу приватизацію" і значно скорочує тривалість усіх приватизаційних процедур: зі 100 до 25 днів.

Вже скоро десятки підприємств, які занепадали, знайдуть нових ефективних власників. Запустять виробництва, виготовлятимуть продукцію на експорт та створять нові робочі місця. Це частина нашої загальної стратегії – зменшити присутність держави в економіці.

Бізнесом повинні займатися приватні компанії, адже органи влади в більшості випадків не можуть конкурувати з приватною підприємницькою ініціативою.

В українському суспільстві немає консенсусу щодо приватизації.

*Частина населення все ще перебуває під впливом радянських **наративів** про сильну державу в економіці.*

Проте створення, існування і, нарешті, падіння радянської системи довело – ігнорувати приватну власність, підміняти підприємництво державою у довгостроковій перспективі неможливо.

Це просто не працює. Держава не здатна контролювати всі аспекти життя людей і господарської діяльності, якщо тільки вона не перетворюється на авторитарну систему.

Тут ключовим є домінуючий мотив – отримання прибутку. Немає мотиву – немає результату. Тому в довгостроковій системі капіталізм перемагає і сприяє кращим суспільним результатам, адже він дає особистий мотив.

Наприкінці серпня ми очікуємо оголошення аукціонів Фондом держмайна щодо великого пулу об'єктів:

елеватори, спиртзаводи, промислові майданчики – на ці об'єкти є величезний попит.

Війна росії проти України докорінно змінила наші логістичні маршрути. Під новий урожай потрібні місця зберігання.

Для сировини, яку не можемо вивезти, потрібні переробні потужності. Приватні власники зможуть це швидко організувати. А ми дамо їм таку можливість через приватизацію.

У держави залишиться невелика кількість активів, що можуть генерувати прибуток у довгостроковій перспективі.

Чи може держава володіти комерційними підприємствами? Безумовно так – держава може бути акціонером. Мета такого володіння проста – отримувати прибуток через дивіденди.

Але найкращі світові практики доводять, що для досягнення максимальних дивідендів необхідно розділити володіння бізнесом (роль акціонера) та управління бізнесом (роль менеджменту).

Таке розділення функцій і є головною ідеєю корпоративної реформи, яку ми зараз активно впроваджуємо.

Враховуючи нашу визначену **мету – отримувати прибуток від діяльності підприємств, якими володіє держава** – потрібно зрозуміти, які підприємства можуть генерувати прибуток у довгостроковій перспективі, а які – ні. Це і має бути визначальним фактором для прийняття рішення – володіти чи продати.

Компанія може мати прибуток вище вартості капіталу лише, якщо вона має стратегічну конкурентну перевагу – тобто може робити те, що не можуть робити конкуренти.

Існує три типи конкурентних переваг:

1) **монополія** (наприклад – "Укрзалізниця", Адміністрація морських портів); 2) **наявність технології**, недоступної іншим гравцям ("Енергоатом", компанії концерну "Укроборонпром"), 3) **доступ до обмежених ресурсів** (лісгоспи).

Власне, всі підприємства, що підпадають під ці три визначення, можуть залишитися у державній власності і генерувати прибуток для держави.

Є ще одна, четверта, категорія – **компанії, що виконують соціальну функцію або функцію держави** (наприклад – "Укрпошта", що доставляє пенсії навіть у найбільш віддалені куточки України, де немає відділень банків та банкоматів, або Реєстр судноплавства, передбачений міжнародними конвенціями).

За нашим планом, **у державній власності мають залишитися не більше 100 підприємств**, причому більшість з них будуть у підпорядкуванні Кабінету Міністрів України.

Всі вони мають бути перетворені на акціонерні товариства або товариства з обмеженою відповідальністю.

Там має бути повністю впроваджена система корпоративного управління, коли менеджмент контролюють не чиновники, а члени наглядової ради, серед яких більшість – незалежні.

Уряд цього тижня передав до Фонду держмайна 420 підприємств – частину на приватизацію, решту – на ліквідацію.

З-поміж 3,5 тисяч держпідприємств, 1,8 тисяч уже давно не працюють – не ведуть діяльності, не приносять прибутків, не генерують додану вартість.

Тому їх доцільно передати на ліквідацію. На жаль, там уже немає чого приватизувати. До того ж, на таких об'єктах часто борги більші, ніж потенційна вартість активів, а за умовами приватизації покупець зобов'язаний не тільки сплатити до бюджету ціну, визначену на аукціоні, але й погасити всі раніше накопичені борги підприємства.

За підсумками 2020 року держава отримала від непрацюючих підприємств 51,3 млрд грн збитків.

Це – баласт, який ми здобули у спадок від пострадянської економіки.

Без інвестування та модернізації вони лише руйнуються і втрачають свою цінність.

Дати їм шанс на нове життя можуть лише приватні інвестори, які здатні розвивати бізнес в довгостроковій перспективі.

2. Приватизація заради зростання

66 держпідприємств, згідно з проведенням Урядом тріажем, передаються до Фонду держмайна на приватизацію.

Поширена хибна думка, що приватизація – це про поповнення бюджету.

Насправді, **приватизація – це, в першу чергу, про економічне зростання.** На занедбане виробництво приходить новий власник та вкладає кошти в його оновлення. Він модернізує обладнання, запускає нові лінії, випускає продукцію, в тому числі – на експорт.

При цьому зберігаються та створюються робочі місця, сплачуються податки, генерується додана вартість, зростає ВВП.
